

وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی

معاونت بهداشت

مرکز سلامت محیط و کار

دستور عمل اجرایی بازرسی بهداشتی از مراکز تصفیه و فروش آب آشامیدنی (نمک زدایی شده)

کد دستور عمل: ۱۸۰۳۹۲۳۲

دستور عمل اجرایی

بازرسی بهداشتی از مراکز تصفیه و فروش آب آشامیدنی (نمک زدایی شده)

بهداشت محیط	مرکز سلامت محیط و کار	۱۸۰۳۹۲۳۲	شماره دستور عمل
	تاریخ بازنگری بعدی		تاریخ ابلاغ
معاون بهداشت وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی			صادر از
http://markazsalamat.behdasht.gov.ir	آدرس وب سایت	۱	صفحه

فهرست مطالب

مقدمه ۴

فصل اول: تعاریف ۴

فصل دوم: بهداشت فردی ۶

ماده ۲: بهداشت فردی کارکنان مراکز ۶

ماده ۳: لباس و وسایل حفاظت فردی کارکنان مراکز ۷

ماده ۴: رفتار بهداشتی کارکنان مراکز ۷

ماده ۵: شستشوی دست ها در کارکنان مراکز ۸

ماده ۶: راهنمای شستشوی دست ها ۸

ماده ۷: استعمال دخانیات ۸

فصل سوم: بهداشت آب ۸

ماده ۸: پایش ویژگی های آب آشامیدنی نمکزدایی شده و آب ورودی ۸

ماده ۹: ویژگی های آب آشامیدنی نمک زدایی شده ۹

فصل چهارم: بهداشت ابزار و تجهیزات ۱۱

ماده ۱۰: بهداشت ظروف و تجهیزات مخازن ۱۱

ماده ۱۱: بهداشت سینک دستشویی و ظرفشویی ۱۲

ماده ۱۲: شستشو و گندزدایی مخازن، سطوح، ابزار و تجهیزات ۱۲

۱۲-۱- ایمنی کاربرد مواد گندزدا ۱۲

۱۲-۲- دستور عمل شستشو و گندزدایی مخازن ۱۳

ماده ۱۳: توزیع و حمل و نقل آب نمک زدایی شده ۱۴

۱۳-۱- توزیع آب نمک زدایی شده در محل ۱۴

۱۳-۲- شرایط وسائط حمل و توزیع آب نمک زدایی شده: ۱۴

فصل پنجم: بهداشت ساختمان و تسهیلات بهداشتی ۱۵

ماده ۱۴: فاضلاب ۱۵

۱۵: مشخصات ساختمانی مراکز تصفیه و فروش آب ۱۵

۱۵-۱- مشخصات دیوار ۱۵

۱۵-۲- مشخصات کف ۱۶

بهداشت محیط	مرکز سلامت محیط و کار	۱۸۰۳۹۲۳۲	شماره دستور عمل
	تاریخ بازنگری بعدی		تاریخ ابلاغ
معاون بهداشت وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی			صادر از
http://markazsalamat.behdasht.gov.ir		آدرس وب سایت	صفحه
		۲	

۱۵-۳- مشخصات سقف ۱۶

۱۶: مشخصات در و پنجره مراکز ۱۶

ماده ۱۷: تهویه ۱۶

ماده ۱۸: دما و رطوبت ۱۷

ماده ۱۹: شدت روشنایی ۱۷

ماده ۲۰: صدا ۱۷

ماده ۲۱: سرویس های بهداشتی ۱۷

ماده ۲۲: پسماند ۱۸

ماده ۲۳: کنترل حشرات و جوندگان ۱۸

ماده ۲۴: ایمنی ۱۸

ماده ۲۵: جعبه کمک های اولیه ۱۹

ماده ۲۶: خود کنترلی و خود اظهاری بهداشتی ۲۰

ماده ۲۷: تلفن رسیدگی به شکایات ۲۰

۲۸-۲- تعهدات بازرس در هنگام بازرسی ۲۰

دستورالعمل صدور مجوز بهداشتی تانکرهای حمل آب ۲۳

بهداشت محیط	مرکز سلامت محیط و کار	۱۸۰۳۹۲۳۲	شماره دستور عمل
	تاریخ بازنگری بعدی		تاریخ ابلاغ
معاون بهداشت وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی			صادره از
http://markazsalamat.behdasht.gov.ir	آدرس وب سایت	۳	صفحه

دستورعمل اجرایی بازرسی بهداشتی از مراکز تصفیه و فروش آب آشامیدنی (نمک زدایی شده)

مقدمه

در راستای بند ۶ سیاست های کلی سلامت ابلاغی مقام معظم رهبری در خصوص تأمین امنیت غذایی و بهره‌مندی عادلانه آحاد مردم از سبد غذایی سالم، مطلوب و کافی همراه با رعایت استانداردهای ملی و معیارهای منطقه‌ای و جهانی همچنین بند ۲ ماده یک قانون تشکیلات و وظایف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و به منظور اجرای ماده ۱۳ قانون مواد خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی و آئین نامه اجرایی آن، بدین وسیله دستور عمل اجرایی بازرسی بهداشتی از مراکز تصفیه و فروش آب آشامیدنی (نمک زدایی شده) ابلاغ می‌گردد. معاونت های بهداشتی دانشگاه ها و دانشکده های علوم پزشکی موظفند در زمینه نظارت بر بهداشت مراکز مذکور و تکمیل چک لیست های مربوطه بر اساس این دستورعمل اقدام نمایند و با متخلفین مطابق با مواد یک تا شش این قانون برخورد صورت پذیرد. همچنین واحدهایی که دارای پروانه نمی باشند جهت اقدام قانونی به مراجع ذی صلاح معرفی می شوند.

فصل اول: تعاریف

ماده ۱: در این دستورعمل اصطلاحات ذیل در معانی مربوطه به کار می‌روند.

- ۱-۱- آب آشامیدنی: آبی است که عوامل فیزیکی، شیمیایی، بیولوژیکی و رادیولوژیکی آن با ضوابط و مقررات اعلامی از سوی وزارت مطابقت داشته باشد و مصرف آن عارضه سوئی در کوتاه مدت و یا درازمدت در انسان ایجاد نکند.
- ۲-۱- گند زدائی آب شرب: عبارت است از فرایند حذف عوامل بیماریزا در آب آشامیدنی توسط مواد گندزدای مورد تایید وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی
- ۳-۱- واحد صنفی: هر واحد اقتصادی که فعالیت آن در محل ثابت یا وسیله سیار باشد و توسط فرد یا افراد صنفی با اخذ پروانه کسب دایر شده باشد، واحد صنفی شناخته می‌شود.
- ۴-۱- آب نمک زدایی شده: محصول نهایی واحد تصفیه و نمک زدایی آب در هنگام تحویل به متقاضی می‌باشد.
- ۵-۱- واحد تصفیه و نمک زدایی آب آشامیدنی: مرکزی است که از طریق گذراندن آب از غشاء و یا تقطیر و میعان آب، املاح محلول را از آب جدا می‌کند.

شماره دستور عمل	۱۸۰۳۹۲۳۲	مرکز سلامت محیط و کار	بهداشت محیط
تاریخ ابلاغ		تاریخ بازنگری بعدی	
صادر از	معاون بهداشت وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی		
صفحه	۴	آدرس وب سایت	http://markazsalamat.behdasht.gov.ir

- ۶-۱- **متصدی**: به هر شخص حقیقی یا حقوقی که مبادرت به ایجاد واحد تصفیه و نمک زدایی آب شرب می کند گفته می شود
- ۷-۱- **بازرس**: فردی است که با دریافت کارت بازرسی از وزارت، به عنوان بازرس بهداشت شناخته می شود و به عنوان ضابط قضایی (ضابط خاص) جهت کنترل و نظارت های حوزه موضوع این آیین نامه فعالیت می نماید.
- ۸-۱- **بازرسی**: به عمل نظارتی گفته می شود که هدف از آن بررسی میزان انطباق شرایط موضوع و محل بازرسی با قوانین، مقررات و الزامات بهداشتی ناشی از آن ها می باشد.
- ۹-۱- **بهداشت فردی**: رعایت دستورات و عادات بهداشتی و دوری جستن از رفتارها و عادات غیر بهداشتی که باعث می شود، فرد در معرض عوامل و شرایط بیماری زا قرار نگیرد و به بیماری ناشی از آن ها مبتلا نشود.
- ۱۰-۱- **کارت بهداشت**: کارتی است که برای افراد مشمول این آیین نامه، مطابق با دستورعمل معاونت بهداشت وزارت صادر می شود.
- ۱۱-۱- **گواهینامه دوره آموزشی بهداشت اصناف**: مدرکی است که برای افرادی که دوره های آموزش مربوطه را در آموزشگاه بهداشت اصناف مجاز از طرف وزارت با موفقیت سپری نموده اند، صادر می گردد.
- ۱۲-۱- **بهداشت ساختمان**: ویژگی های کمی و کیفی که تحت آن شرایط، نیازهای جسمی و روحی ساکنین در آن تامین گردد و نیز از بروز و انتقال بیماری های واگیر و غیرواگیر، ایجاد سوانح و حوادث ناگوار جلوگیری شود.
- ۱۳-۱- **بهداشت ابزار و تجهیزات**: استفاده از ابزار و تجهیزات سالم و بهداشتی است.
- ۱۴-۱- **موارد بحرانی**: مواردی است که عدم رعایت آن به طور مستقیم موجب به خطر افتادن سلامت انسان گردد.
- ۱۵-۱- **موارد غیربحرانی**: مواردی است که عدم رعایت آن به طور غیر مستقیم بر سلامت انسان اثر دارد.
- ۱۶-۱- **خودکنترلی بهداشتی**: کنترل و پایش مداوم مالک، مدیر یا متصدی مراکز و اماکن عمومی و یا ارائه دهنده خدمات در زمینه کنترل موارد بحرانی و غیر بحرانی و انطباق شرایط بهداشتی واحد خود با قوانین و مقررات بهداشتی می باشد.
- ۱۷-۱- **خوداظهاری بهداشتی**: اظهار مالک، مدیر یا متصدی مراکز و اماکن عمومی یا ارائه دهنده خدمات در فواصل بازرسی بهداشتی مبنی بر انطباق محل، کالا و خدمات ارائه شده با قوانین و مقررات بهداشتی می باشد که از طریق تهیه و تنظیم اظهار نامه و ارائه آن به مسئول بهداشت محل صورت می گیرد.
- ۱۸-۱- **آیین نامه اجرایی**: آیین نامه اجرایی قانون اصلاح ماده ۱۳ قانون مواد خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی.

بهداشت محیط	مرکز سلامت محیط و کار	۱۸۰۳۹۲۳۲	شماره دستور عمل
	تاریخ بازنگری بعدی		تاریخ ابلاغ
معاون بهداشت وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی			صادر از
http://markazsalamat.behdasht.gov.ir		آدرس وب سایت	صفحه
		۵	

فصل دوم: بهداشت فردی

ماده ۲: بهداشت فردی کارکنان مراکز

۱-۲- همه کارکنان مشمول اعم از دائم، موقت، پاره وقت و فصلی یا افرادی که تازه استخدام شده اند قبل از شروع به کار باید کارت بهداشت و نیز گواهی نامه معتبر پایان دوره آموزشی آموزشگاه بهداشت اصناف را دریافت نمایند.

تبصره: شاغلین مراکز موجود مکلف اند ظرف مدت یک ماه پس از ابلاغ این دستورعمل کارت بهداشت و گواهی نامه مذکور در این بند را دریافت نمایند.

۲-۲- چنانچه همه کارکنان مشمول دارای کارت بهداشت یا گواهی نامه معتبر پایان دوره آموزشی نباشند به عنوان نقص بهداشتی تلقی می گردد.

تبصره: اشخاصی مانند صندوق دار، باغبان، نگهبان و نظایر آن که با آب ارتباط مستقیم ندارند از شمول بند ۲-۱ ماده ۲ مستثنی هستند.

۲-۳- به همراه داشتن کارت بهداشت معتبر و گواهینامه معتبر آموزشگاه بهداشت اصناف در همه زمان های فعالیت برای همه کارکنان مشمول الزامی است.

۲-۴- کارت بهداشتی و گواهینامه دوره آموزشی صادره باید دارای کد رهگیری معتبر در سامانه باشد.

۲-۵- ضوابط صدور کارت بهداشت و گواهینامه دوره آموزشی باید مطابق دستورعمل وزارت باشد. کارکنان موظف هستند پس از انقضای مدت اعتبار (یکسال) نسبت به تمدید آن اقدام نمایند.

۲-۶- چنانچه کارکنانی که در فرایند های تصفیه به صورت مستقیم با آب تماس دارند، مبتلا به یک بیماری مسری باشند فقط پس از درمان و رفع علائم و با گواهی سلامت از پزشک می توانند مشغول به کار شوند.

۲-۷- در صورتی که کارکنان مبتلا به بیماری هایی با علائمی نظیر عطسه، سرفه، یا آب ریزش بینی و یا بیماری های پوستی مزمن گردند، به گونه ای که باعث تخلیه ترشحات از چشم، بینی یا دهان شود، نباید در معرض تماس مستقیم با آب، تجهیزات تمیز، ظروف یا سطوحی که به طور مستقیم با تامین آب در ارتباط است قرار گیرند.

۲-۸- متصدی موظف است از ادامه کار شاغلین دارای علائم زیر به طور موقت جلوگیری نماید و در صورت عدم رعایت احتیاط مذکور، بعنوان تخلف و نقص بهداشتی محسوب می گردد:

۲-۸-۱- اسهال و استفراغ: ترک محیط کار و بازگشت به کار ۲۴ ساعت پس از پایان علائم.

۲-۸-۲- زردی: توقف کار و برای شروع مجدد کار نیاز به گواهی سلامت از پزشک می باشد.

شماره دستور عمل	۱۸۰۳۹۲۳۲	مرکز سلامت محیط و کار	بهداشت محیط
تاریخ ابلاغ		تاریخ بازنگری بعدی	
صادر از	معاون بهداشت وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی		
صفحه	۶	آدرس وب سایت	http://markazsalamat.behdasht.gov.ir

۲-۸-۳- تب و گلودرد: برای فرد مورد نظر «محدودیت کار در مراحل تصفیه و توزیع آب» در نظر گرفته شود به نحوی که ارتباط مستقیم با مواد آب یا سطوحی که آب با آن در ارتباط است متوقف گردد و برای شروع مجدد کار نیاز به گواهی سلامت از پزشک می باشد.

۲-۸-۴- وجود جوش، زخم باز یا سوختگی بر روی دست و مچ ها: چنانچه بر روی دست سوختگی، ضایعات چرکین مانند جوش یا زخم وجود دارد که امکان پوشش کامل آن با دستکش نیست کار متوقف گردد.

ماده ۳: لباس و وسایل حفاظت فردی کارکنان مراکز

۳-۱- کارکنان هنگام کار باید از روپوش تمیز با رنگ روشن (غیر تیره) و ترجیحاً کاور ضد آب و چکمه متناسب با نوع کار استفاده نمایند.

۳-۲- لباس کار باید بدون لک و پارگی باشد و به طور منظم شسته شود.

۳-۳- اپراتور کلرزن باید از وسایل حفاظت فردی استفاده نماید.

۳-۴- کارکنان موظف هستند پس از تغییر فعالیت یا اتمام کار لباس کار خود را تعویض نمایند.

۳-۵- کارکنان باید هنگام توقف فعالیت و در زمان استراحت یا استفاده از توالت روپوش خود را تعویض نمایند.

۳-۶- کارکنان در صورت استحمام در محل کار موظف به داشتن وسایل نظافت، شستشو و استحمام اختصاصی می باشند.

۳-۷- کارکنان باید دارای محل مشخص برای نگهداری وسایل شخصی باشند.

۳-۸- تماس مستقیم دست با آب مجاز نمی باشد.

ماده ۴: رفتار بهداشتی کارکنان مراکز

۴-۱- خوردن و آشامیدن در محل تامین آب ممنوع می باشد.

۴-۲- کارکنان باید از عطسه، سرفه و نیز فوت کردن بر روی آب که بدون پوشش است خودداری نمایند و هنگام عطسه و سرفه از دستمال استفاده نمایند.

۴-۳- کارکنان باید از ریختن آب دهان و بینی در محیط کار خودداری کرده و اخلاط بینی و سینه را با دستمال کاغذی گرفته در سطل آشغال سرپوش دار بریزند.

۴-۴- مصرف سیگار، قلیان و نیز آماده سازی آن ممنوع می باشد.

۴-۵- در صورتی که کارکنان در محل های قابل رویت بدن از جمله دست و آرنج دارای بریدگی یا زخم باشد باید با یک باند ضد آب کاملاً پوشیده شود و نوار زخم یا باند به رنگ روشن باشد به طوری که اگر در حین کار از دست خارج گردد کاملاً قابل رویت باشد.

شماره دستور عمل	۱۸۰۳۹۲۳۲	مرکز سلامت محیط و کار	بهداشت محیط
تاریخ ابلاغ		تاریخ بازنگری بعدی	
صادر از	معاون بهداشت وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی		
صفحه	۷	آدرس وب سایت	http://markazsalamat.behdasht.gov.ir

- ۴-۶- ورود افراد متفرقه به محل تصفیه، آماده سازی و حمل آب ممنوع می باشد.
- تبصره: حضور بازرس، مالک، مدیر یا متصدی با رعایت موازین بهداشتی بلامانع است.
- ۴-۷- کارکنان باید از کفش اختصاصی در محیط کار استفاده نمایند و از آوردن کفش استفاده شده در محیط بیرون به محل تصفیه آب خودداری نمایند.

ماده ۵: شستشوی دست ها در کارکنان مراکز

- ۵-۱- کارکنان باید در موارد زیر دست ها را مطابق راهنمای شستشوی دست با آب و صابون مایع بشویند:
- ۵-۱-۱- هنگام رویت آلودگی بر روی دست.
- ۵-۱-۲- پس از دست زدن به تجهیزات کثیف.
- ۵-۱-۳- قبل از شروع کار.
- ۵-۱-۴- قبل و بعد از خوردن و آشامیدن.
- ۵-۱-۵- پس از استفاده از توالت.
- ۵-۱-۶- بعد از عطسه و سرفه و استفاده از دستمال یکبار مصرف.
- ۵-۱-۷- دست زدن به بینی، گوش، دهان، موها و یا سایر قسمت های بدن.
- ۵-۱-۱۱- بعد از حمل پسماند

ماده ۶: راهنمای شستشوی دست ها

- ۶-۱- شستشوی دست ها باید مطابق دستورعمل شستشوی دست ها (پیوست الف) انجام گردد.
- ۶-۲- نصب راهنمای شستشوی دستها در محل الزامی است.

ماده ۷: استعمال دخانیات

- ۷-۱- هرگونه عرضه و استعمال دخانیات (سیگار، قلیان و سایر مواد دخانی) و تبلیغات در مراکز ممنوع است.
- ۷-۲- فروش و عرضه دخانیات ممنوع است.
- ۷-۴- ممنوعیت استعمال دخانیات باید با ابزار و تابلوهای مناسب، در محل مناسب و در معرض دید عموم نصب گردد.

فصل سوم: بهداشت آب

ماده ۸: پایش ویژگی های آب آشامیدنی نمک زدایی شده و آب ورودی

شماره دستور عمل	۱۸۰۳۹۲۳۲	مرکز سلامت محیط و کار	بهداشت محیط
تاریخ ابلاغ		تاریخ بازنگری بعدی	
صادر از	معاون بهداشت وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی		
صفحه	۸	آدرس وب سایت	http://markazsalamat.behdasht.gov.ir

۸-۱- پایش کیفیت آب ورودی و آب نمک زدایی شده باید مطابق با جدول زیر انجام و نتایج مربوطه را در محل نگهداری کرده و به ناظرین بهداشتی ارائه نمایند.

ردیف	پارامتر	تواتر پایش در آب ورودی	تواتر پایش در آب نمک زدایی شده
۱	کلر آزاد باقیمانده	آنلاین یا حداقل روزی ۴ بار*	آنلاین یا حداقل روزی ۴ بار
۲	pH	آنلاین یا حداقل روزی ۴ بار	آنلاین یا حداقل روزی ۴ بار
۳	کدورت	آنلاین یا حداقل روزی ۴ بار	ترجیحاً آنلاین یا حداقل روزی ۴ بار
۴	TDS	روزی یکبار	روزی یکبار
۵	کلی فرم گرماپای	-	ماهی دوبار
۶	HPC	-	ماهی یکبار
۷	عوامل شیمیایی	ماهی یکبار	ماهی یکبار

*: در صورتی که منبع مورد استفاده آب خام و فاقد کلر می باشد نیازی به سنجش کلر آزاد باقیمانده در آب ورودی نمی باشد.
تبصره ۱: عوامل شیمیایی مورد سنجش عبارتند از: قلیائیت، کلرور، سولفات، سختی، کلسیم، منیزیم و نیترات
تبصره ۲: سایر پارامترهای فیزیکوشیمیایی (به جز موارد مذکور در تبصره ۱) باید به صورت سالانه پایش شوند.
۸-۲- آزمایشات مورد نیاز باید در آزمایشگاه های مراکز بهداشت و یا آزمایشگاه مورد تایید مرکز بهداشت انجام شود. نمونه برداری باید توسط مشاور بهداشت با رعایت اصول نمونه برداری صورت گیرد.

۸-۳- برای آن دسته از سامانه های نمک زدایی آب آشامیدنی که آب خام آنها از منابعی همچون دریاچه ها، برکه ها و رودخانه ها با جریان آرام تامین می شود و احتمال رشد جلبک در منابع آب ورودی به دستگاه وجود دارد اندازه گیری نوعی از سموم ناشی از سیانو باکترها با عنوان Microcystin ضروری است.
۸-۴- انجام فرایند نمونه برداری باید مطابق با «ضوابط اجرایی انجام خدمات ممیزی بهداشتی دفاتر خدمات سلامت» صورت پذیرد.

ماده ۹: ویژگی های آب آشامیدنی نمک زدایی شده

۹-۱- ویژگی های فیزیکی آب آشامیدنی نمک زدایی شده به شرح ذیل می باشد

جدول ویژگی های فیزیکی آب آشامیدنی نمک زدایی شده

ردیف	ویژگی	واحد اندازه گیری	حداقل ضروری	حدمطلوب	حداکثر مجاز
۱	کدورت	NTU	-	کمتر از ۰,۳	۱
۲	pH	-	۷	-	۸,۵

شماره دستور عمل	۱۸۰۳۹۲۳۲	مرکز سلامت محیط و کار	بهداشت محیط
تاریخ ابلاغ		تاریخ بازنگری بعدی	
صادر از	معاون بهداشت وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی		
صفحه	۹	آدرس وب سایت	http://markazsalamat.behdasht.gov.ir

یادآوری: سایر ویژگی ها که در این جدول نیامده است باید مطابق استاندارد ملی شماره ۱۰۵۳ باشد.

۲-۹- مقدار کلر آزاد باقیمانده در آب آشامیدنی نمک زدایی شده باید مطابق با ماده ۵-۲-۵ استاندارد ملی ۱۰۵۳ (آب آشامیدنی - ویژگی های فیزیکی و شیمیایی) باشد.

۳-۹- مطابق با خوداظهاری و ثبت نتایج توسط متصدی، حداقل ۹۵ درصد از نتایج کلرسنجی و pH، کدورت سنجی و هدایت الکتریکی وکل جامدات آب تصفیه شده باید مطابق با استاندارد باشد.

۴-۹- ویژگی های میکروبی آب نمک زدایی شده باید مطابق با جدول زیر (استاندارد ملی شماره ۲۰۷۰۵) باشد:

ویژگی های میکروبی آب آشامیدنی نمک زدایی شده

ردیف	شاخص	حداکثر مجاز	روش آزمون
۱	اشریشیاکلی یا کلی فرم گرمابای (MPN در ۱۰۰ میلی لیتر)	منفی (نباید در ۱۰۰ میلی لیتر قابل تشخیص باشد)	استاندارد ملی ایران به شماره ۳۷۵۹
۲	شمارش باکتری های هتروتروف ^۱ (HPC) (کلنی در یک میلی لیتر)	۱۰۰	استاندارد ملی ایران به شماره ۵۲۷۱

تبصره ۱: در صورتی که نتیجه آزمون MPN آب خروجی از دستگاه مطابق با استاندارد نباشد شود در هر صورت باید دستگاه از مدار خارج گردد.

تبصره ۲: در صورتی که شمارش باکتری های هتروتروف (HPC) بالاتر از ۱۰۰ و کمتر از ۵۰۰ گزارش شود لازم است شستشوی دستگاه و تجهیزات صورت پذیرفته و مجدداً دستگاه وارد مدار گردد. ولی در صورتی که نتیجه آزمون بیش از ۵۰۰ باشد لازم است بلافاصله دستگاه از مدار خارج شود.

۵-۹- ویژگی های مواد شیمیایی معدنی غیر سمی آب آشامیدنی به شرح ذیل می باشد

شماره دستور عمل	۱۸۰۳۹۲۳۲	مرکز سلامت محیط و کار	بهداشت محیط
تاریخ ابلاغ		تاریخ بازنگری بعدی	
صادر از	معاون بهداشت وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی		
صفحه	۱۰	آدرس وب سایت	http://markazsalamat.behdasht.gov.ir

مواد شیمیایی معدنی آب آشامیدنی خروجی از سامانه‌ی صنعتی و خانگی نمک‌زدایی آب
(ابعاد برحسب میلی‌گرم بر لیتر)

ردیف	نوع ماده	حداقل مجاز	حد مطلوب	حداکثر مجاز
۱	کل جامدات محلول TDS ^۱	۱۰۰	۲۵۰	۶۰۰
۲	قلیائیت برحسب CaCO ₃	۴۰	۶۰	-
۳	کلرور برحسب Cl	-	-	۲۵۰
۴	سولفات برحسب SO ₄	-	-	۲۵۰
۵	سختی برحسب CaCO ₃	۹۰	۲۰۰	۳۰۰
۶	کلسیم برحسب Ca	۲۰	۵۰	۸۰
۷	منیزیم برحسب Mg	۱۰	۲۰	۳۰

یادآوری ۱ - سایر ویژگی‌ها، مطابق جدول ۳ استاندارد ملی ایران شماره ۱۰۵۳ باید باشد.
یادآوری ۲ - آب خروجی از سامانه نمک‌زدایی به منظور حفاظت از تاسیسات، سلامت مصرف‌کنندگان و اتخاذ برنامه‌های کنترلی باید از نظر خورندگی یا رسوب گذار بودن مورد بررسی قرار گیرد. به این منظور به جز رعایت میزان حداقل قلیائیت و سختی، شاخص اشباع لانزلیه در دامنه +۱/۰ تا +۰/۵ باید باشد.

۹-۶- سایر ویژگی‌های فیزیکی شیمیایی آب نمک‌زدایی شده نیز باید مطابق با استاندارد ملی ۲۰۷۰۴ و ۱۰۵۳ باشد.

۹-۷- نتایج پایش‌های کیفی آب باید توسط متصدی ثبت و در زمان بازرسی به بازرس ارائه گردید.
۹-۸- نتایج پایش‌های کیفی آب نمک‌زدایی شده باید بر اساس خوداظهاری متصدی مطابق با استاندارد باشد.
(نتایج نمونه برداری‌های انجام شده باید در دو سنجش آخر و حداقل ۹۵ درصد نمونه‌ها مطلوب باشد)

فصل چهارم: بهداشت ابزار و تجهیزات

ماده ۱۰: بهداشت ظروف و تجهیزات مخازن:

۱۰-۱- ظروف، اتصالات و شلنگ‌های مورد استفاده برای آب باید (Food grade) باشند. همچنین لازم است به منظور جلوگیری از ورود و انتقال آلودگی شلنگ‌های مورد استفاده دارای درپوش باشند.
۱۰-۲- مخزن / مخازن مورد استفاده باید از جنس مقاوم، ضدزنگ، Food grade و دارای درب مناسب و شیر تخلیه از پایین می باشد.

۱۰-۳- جنس ظروفی که در ارتباط مستقیم با آب است باید دارای شرایط زیر باشد:

۱۰-۳-۱- سالم و فاقد رنگ باشد.

۱۰-۳-۲- با دوام، مقاوم نسبت به خوردگی و غیر جاذب باشد.

۱۰-۳-۳- از ضخامت و وزن کافی جهت شستشوی مکرر برخوردار باشد.

شماره دستور عمل	۱۸۰۳۹۲۳۲	مرکز سلامت محیط و کار	بهداشت محیط
تاریخ ابلاغ		تاریخ بازنگری بعدی	
صادر از	معاون بهداشت وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی		
صفحه	۱۱	آدرس وب سایت	http://markazsalamat.behdasht.gov.ir

- ۱۰-۳-۴- دارای سطح صاف و به آسانی قابل تمیز کردن باشد.
- ۱۰-۳-۵- فاقد شکستگی، درز و شکاف های باز، ترک، تراشه، حفره و عیوب مشابه باشد.
- ۱۰-۳-۶- فاقد زاویه های داخلی تیز، گوشه، کنار و شکاف باشد.
- ۱۰-۳-۷- ایجاد طعم یا بو در آب ننماید.
- ۱۰-۳-۸- استفاده از ظروفی که سطح مینا کاری شده آن در تماس با آب است ممنوع می باشد.
- ۱۰-۳-۹- مخازن مورد استفاده دارای درب مناسب و شیر تخلیه از پایین باشد.

ماده ۱۱: بهداشت سینک دستشویی و ظرفشویی

- ۱۱-۱- برای شستشو و گندزدایی ظروف و تجهیزات بصورت دستی باید یک ظرفشویی حداقل دو لگنه در قسمت شستشوی ظروف یا آشپزخانه فراهم گردد.
- ۱۱-۲- سینک ظرفشویی باید سالم، فاقد زنگ زدگی و مجهز به شیر آب گرم و سرد بوده و فاضلاب آن به داخل مجرای خروجی هدایت گردد.
- ۱۱-۳- سینک مخصوص برای شستشوی دست باید مجهز به آب گرم و سرد بوده و صابون مایع و نیز حوله کاغذی یا دست خشک کن برقی برای کارکنان در نظر گرفته شود.

ماده ۱۲: شستشو و گندزدایی مخازن، سطوح، ابزار و تجهیزات

- ۱۲-۱- ایمنی کاربرد مواد گندزدا
- ۱۲-۱-۱- محصولات گندزدای مورد استفاده باید دارای پروانه ساخت یا مجوز ورود، تاریخ تولید و انقضا باشد.
- ۱۲-۱-۲- در صورتی که رقیق سازی ماده گندزدا در ظرف دیگری انجام و نگهداری می گردد باید ظرف در دار باشد و بر روی ظرف برچسب مشخصات گندزدا از جمله تاریخ تهیه و نام ماده گندزدا به صورت مشخص درج گردد.
- ۱۲-۱-۳- مواد گندزدا باید براساس دستورعمل شرکت سازنده استفاده و نگهداری گردد.
- ۱۲-۱-۴- قبل از گندزدایی باید کلیه سطوح از اجرام و آلودگی ها پاک گردد و سپس از ماده گندزدا استفاده شود.
- ۱۲-۱-۵- هنگام استفاده از مواد گندزدا از تجهیزات حفاظت فردی مانند دستکش و ماسک استفاده گردد.
- ۱۲-۱-۶- غلظت محلول گندزدای مورد استفاده باید مطابق با دستورعمل کارخانه سازنده باشد.
- ۱۲-۱-۷- از مخلوط کردن دو ماده گندزدا با هم خودداری گردد.
- ۱۲-۱-۸- مواد گندزدا، مواد شیمیایی و سموم باید در محفظه یا کابینت مناسب و در دار مجهز به قفل و دور از آب آشامیدنی نگهداری گردد (روی کابینت برچسب مواد شوینده و گندزدا درج گردد).

شماره دستور عمل	۱۸۰۳۹۲۳۲	مرکز سلامت محیط و کار	بهداشت محیط
تاریخ ابلاغ		تاریخ بازنگری بعدی	
صادر از	معاون بهداشت وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی		
صفحه	۱۲	آدرس وب سایت	http://markazsalamat.behdasht.gov.ir

۱۲-۱-۹- در فرایند تصفیه و عرضه آب به جز مرحله گندزدایی، افزودن هرگونه مواد افزودنی، مواد شیمیایی، مواد آلی و معدنی، رنگ و امثال آنها ممنوع می باشد.

۱۲-۲- دستورعمل شستشو و گندزدایی مخازن

۱۲-۲-۱- شیرهای آب ورودی از منابع تأمین به مخزن و خروجی برای مصرف بسته می شود.

۱۲-۲-۲- آب مخزن کاملاً تخلیه می گردد.

۱۲-۲-۳- با استفاده از فشار آب مناسب (۵-۳ اتمسفر)، سقف، دیواره ها و کف مخزن به نحوی شستشو می شود که تمامی رسوبات چسبیده به دیواره ها، در کف مخزن جمع شود. در صورتی که با فشار آب موجود بعضی از رسوبات کنده نشد، از وسایل در اختیار مانند برس سیمی، کاردک و نظایر آن برای جدا کردن رسوبات چسبیده به دیواره استفاده می گردد.

۱۲-۲-۴- با استفاده از بیل، تی و سایر وسایل و به کمک نیروی انسانی که مجهز به لباس کار مناسب (لباس ضد اسید، چکمه، دستکش، ماسک مناسب و کلاه ایمنی) است، رسوبات جمع شده در کف مخزن را با رعایت اصول ایمنی تخلیه شود.

۱۲-۲-۵- وسایل به کار گرفته شده در تخلیه رسوبات را از داخل مخزن خارج می شود.

۱۲-۲-۶- از محلول هیپوکلریت کلسیم (پرکلرین) یا محلول هیپوکلریت سدیم (آب ژاول) با غلظت ۲۰۰ میلی گرم بر لیتر استفاده شود

۱۲-۲-۷- با فشار مناسب، ابتدا سقف، دیواره ها و کف مخزن با محلول کلر شسته می شود. در این مرحله استفاده کارگران از ماسک و لباس مناسب و دستکش و چکمه و کپسول اکسیژن الزامی است.

۱۲-۲-۸- برای تأثیر ماده گندزدا، حداقل ۳۰ دقیقه صبر شود.

۱۲-۲-۹- با آب بدون کلر و فشار مناسب، تمامی سطوح کلر زده شده شستشو می شود.

۱۲-۲-۱۰- مواد محلول و سایر رسوبات باقی مانده در مخزن را به طور کامل با آب شستشو داده و تخلیه کنید.

۱۲-۲-۱۱- مخزن را تا ۵ درصد حجم کل آن آبیگری کرده و به اندازه حجم کل مخزن کلر اضافه کنید به طوری که پس از پر شدن مخزن غلظت کلر باقی مانده آب، در حدود ۲ میلی گرم بر لیتر باشد

۱۲-۲-۱۱- مخزن را به تدریج تا گنجایش کامل آن پر کنید و برای مدت زمان ۳۰ دقیقه صبر کنید.

۱۲-۱۳-۱- ضمن انجام آزمون های کلر سنجی و باکتریولوژی (کلی فرم های گرمپای و HPC) از خروجی مخزن و اطمینان از کدورت، کلر آزاد باقی مانده، pH، آب مصرف شود

۱۲-۳- شستشو و گندزدایی سطوح، ابزار و تجهیزات

۱۲-۳-۱- جداکردن و پاک کردن آلودگی .

شماره دستور عمل	۱۸۰۳۹۲۳۲	مرکز سلامت محیط و کار	بهداشت محیط
تاریخ ابلاغ		تاریخ بازنگری بعدی	
صادر از	معاون بهداشت وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی		
صفحه	۱۳	آدرس وب سایت	http://markazsalamat.behdasht.gov.ir

۱۲-۳-۲- شستشو با دترجنت (حداقل دمای آب ۴۵ درجه سلسیوس).

۱۲-۳-۳- آبکشی با آب تمیز.

۱۲-۳-۴- گندزدایی با مواد گندزدا مطابق دستور عمل ماده گندزدا

۱۲-۳-۵- آبکشی با آب تمیز.

۱۲-۳-۶- نباید برای خشک کردن ابزار و تجهیزات از دستمال یا حوله استفاده گردد و باید با استفاده از جریان هوا ظروف خشک گردد.

۱۲-۴- تواتر شستشو و گندزدایی مخازن، سطوح، ابزار و تجهیزات

۱۲-۴-۱- سطوح باید روزانه شستشو و گندزدایی شود

۱۲-۴-۲- مخازن و تانکر شش ماه یکبار باید شستشو و گندزدایی شود.

۱۲-۴-۳- مخازن و تجهیزات تصفیه در صورتیکه آزمون HPC بیشتر از ۱۰۰ باشد باید شستشو و گندزدایی شود

۱۲-۴-۴- در هر زمان در طول فعالیت که ممکن است آلودگی رخ داده باشد شستشو و گندزدایی انجام گردد.

۱۲-۴-۵- تجهیزاتی که برای تصفیه و نگهداری آب استفاده می شود باید در فواصل زمانی کمتر از یک ماه شستشو و گندزدایی شوند.

ماده ۱۳: توزیع و حمل و نقل آب نمک زدایی شده

۱۳-۱- توزیع آب نمک زدایی شده در محل

۱۳-۱-۱- متصدی از پذیرش ظروفی که فاقد شرایط مندرج در ماده ۱۰ فصل چهارم می باشد خودداری نماید.

۱۳-۱-۲- بسته بندی و فروش آب توسط واحدهای صنفی مشمول این دستورالعمل ممنوع می باشد.

۱۳-۲- شرایط وسائط حمل و توزیع آب نمک زدایی شده:

۱۳-۲-۱- آب آشامیدنی باید به گونه ای حمل گردد که کمترین احتمال آلودگی وجود داشته باشد.

۱۳-۲-۲- در صورت حمل آب آشامیدنی در خارج از مراکز (سرویس دهی به مشتریان) باید از تانکر مخصوص آب استفاده گردد.

۱۳-۲-۳- میزان کلر آزاد باقیمانده در آب در هنگام تحویل به تانکر باید حداقل ۰/۵ و حداکثر ۲ میلی گرم در لیتر باشد.

۱۳-۲-۴- مخزن و تانکر باید از جنس مقاوم، ضد زنگ، فود گرید باشد

بهداشت محیط	مرکز سلامت محیط و کار	۱۸۰۳۹۲۳۲	شماره دستور عمل
	تاریخ بازنگری بعدی		تاریخ ابلاغ
معاون بهداشت وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی			صادر از
http://markazsalamat.behdasht.gov.ir		آدرس وب سایت	صفحه
		۱۴	

۱۳-۲-۵- مخزن و تانکر باید دارای دریچه بازدید و ورود برای شستشو و تمیز سازی با درب مناسب و قفل باشد
 ۱۳-۲-۶- مخزن و تانکر باید دارای شیر ورود و شیر برداشت آب با شرایط مناسب باشد به نحوی که آلودگی وارد تانکر نشود

۱۳-۲-۷- مخزن / تانکر باید دارای شیر تخلیه در پایین ترین نقطه مخزن باشد.

۱۳-۲-۸- قبل از بارگیری تانکر باید توسط متصدی، محفظه آن به طور کامل مورد بررسی قرار گیرد تا از تمیز بودن آن اطمینان حاصل گردد.

۱۳-۲-۹- تانکر آب، پمپ ها و شیلنگ هایی که برای انتقال آب آشامیدنی استفاده می شود نباید برای اهداف دیگری استفاده گردد

۱۳-۲-۱۰- کلیه تانکرهای توزیع آب باید دارای مجوز بهداشتی از معاونت های بهداشتی دانشگاه ها/ دانشکده های علوم پزشکی باشند. (اعطاء مجوز به تانکرهای توزیع آب باید توسط معاونت های بهداشتی دانشگاه ها / دانشکده های علوم پزشکی باید بر اساس شرایط ذکر شده در پیوست ب صورت پذیرد)

تبصره: عرضه آب نمک زدایی شده با تانکرهای فاقد مجوز های بهداشتی لازم ممنوع می باشد.

۱۳-۲-۱۱- راننده تانکر توزیع آب ملزم به دارا بودن کارت بهداشت و گواهینامه دوره آموزشی اصناف می باشند.

۱۳-۲-۱۲- در صورتی که مخزن آب از جنس پلی پروپیلن یا پلی اتیلن سنگین مناسب مواد غذایی باشد مخزن مذکور باید دور از نور آفتاب و در جای خنک و در صورت امکان در محل مسقف مستقر گردد.

۱۳-۲-۱۳- به منظور جلوگیری از جریان برگشتی تمهیدات لازم در طراحی سیستم لوله کشی در نظر گرفته شود.

فصل پنجم: بهداشت ساختمان و تسهیلات بهداشتی

ماده ۱۴: فاضلاب

۱۴-۱- سیستم جمع آوری و دفع فاضلاب و پساب خروجی از سامانه های تصفیه آب باید مورد تایید وزارت بهداشت و سازمان حفاظت محیط زیست باشد.

۱۵: مشخصات ساختمانی مراکز تصفیه و فروش آب

۱۵-۱- مشخصات دیوار

۱۵-۱-۱- پوشش دیوار محل تصفیه آب باید حداقل تا زیر سقف از جنس سنگ، سرامیک یا کاشی سالم به رنگ روشن، تمیز و قابل نظافت باشد.

۱۵-۱-۲- پوشش دیوار قسمت اداری باید قابل نظافت باشد و همچنین تمیز، بدون رطوبت و نم باشد.

شماره دستور عمل	۱۸۰۳۹۲۳۲	مرکز سلامت محیط و کار	بهداشت محیط
تاریخ ابلاغ		تاریخ بازنگری بعدی	
صادر از	معاون بهداشت وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی		
صفحه	۱۵	آدرس وب سایت	http://markazsalamat.behdasht.gov.ir

۱۵-۱-۳- پوشش دیوار انبار از کف تا زیر سقف از جنس مصالح مقاوم (نظیر سنگ، کاشی، سیمان و امثال آن) و قابل نظافت بوده و همچنین تمیز، بدون رطوبت و نم باشد.

۱۵-۲- مشخصات کف

۱۵-۲-۱- کف محل تصفیه خانه آب باید از جنس سنگ، سرامیک یا موزائیک صاف، بدون درز و شکستگی و تمیز بارنگ های سفید و آبی باشد و دارای شیب مناسب به سمت فاضلاب رو باشد.
 ۱۵-۲-۲- کف باید دارای کف شور به تعداد مورد نیاز و مجهز به شتر گلو بوده و نصب توری ریز روی آن الزامی است.

۱۵-۲-۳- پوشش کف انبار باید از جنس مقاوم، صاف، تمیز و قابل نظافت باشد.

۱۵-۲-۴- استفاده از فرش یا موکت و امثال آن در کف مرکز و انبار ممنوع می باشد.

۱۵-۳- مشخصات سقف

۱۵-۳-۱- سقف محل تصفیه خانه آب و انبار باید بدون درز و شکاف، به رنگ روشن، صاف و قابل نظافت باشد.
 ۱۵-۳-۲- لوازم تعبیه شده در سقف (برای مثال لامپ) باید به گونه ای باشد که تجمع کثیفی، تراکم بخار آب و ریزش ذرات به حداقل برسد.
 ۱۵-۳-۳- در صورت وجود سقف کاذب باید بدون درز و شکاف، صاف، به رنگ روشن، ضد حریق، رطوبت و قابل نظافت باشد.

۱۶: مشخصات در و پنجره مراکز

۱۶-۱- در و پنجره ها باید از جنس مقاوم، سالم و بدون زنگ زدگی و پوسیدگی باشد.
 ۱۶-۲- نصب توری مناسب در پنجره محل تصفیه خانه آب یا انبار الزامی است.

ماده ۱۷: تهویه

۱۷-۱- تهویه به نحوی صورت گیرد که همیشه هوای داخل تازه، کافی و عاری از بو باشد.
 ۱۷-۲- میزان تهویه حداقل ۱۵ تا ۲۵ مرتبه تغییر هوا در ساعت یا ۷/۵ لیتر در ثانیه به ازای هر نفر در نظر گرفته شود.

شماره دستور عمل	۱۸۰۳۹۲۳۲	مرکز سلامت محیط و کار	بهداشت محیط
تاریخ ابلاغ		تاریخ بازنگری بعدی	
صادر از	معاون بهداشت وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی		
صفحه	۱۶	آدرس وب سایت	http://markazsalamat.behdasht.gov.ir

۱۷-۳- هنگام تهویه بخشی از هوا باید از هوای تازه بیرون جبران شود که هوای جبرانی باید حدود ۸۰ درصد هوای خروجی باشد.

۱۷-۴- در صورت اعلام دستورعمل خاص از سوی شرکت سازنده در خصوص سیستم تهویه یا هواکش رعایت آن الزامی است.

ماده ۱۸: دما و رطوبت

۱۸-۱- توصیه می گردد درجه حرارت بین ۲۵ الی ۳۰ درجه سلسیوس در نظر گرفته شود.

۱۸-۲- توصیه می گردد رطوبت نسبی ۵۵ درصد تامین گردد.

ماده ۱۹: شدت روشنایی

۱۹-۱- شدت روشنایی در محل تصفیه آب باید حداقل ۲۲۰ لوکس در نظر گرفته شود.

۱۹-۳- شدت روشنایی در انبار حداقل ۱۰۰ لوکس در نظر گرفته شود.

ماده ۲۰: صدا

۲۰-۱- حداکثر صدا در محیط داخل ۵۰ دسی بل در نظر گرفته شود.

۲۰-۲- کلیه تجهیزات در مراکز باید به گونه ای نصب گردد که ایجاد سر و صدا یا لرزش ننماید.

۲۰-۳- سیستم های تهویه باید به گونه ای نصب گردد که صدای آن ها ایجاد مزاحمت برای ساکنین منطقه را ننماید.

ماده ۲۱: سرویس های بهداشتی

۲۱-۱- برای توالت باید دستشویی در نظر گرفته شود.

۲۱-۲- توالت باید خارج از محل تصفیه و فروش آب باشد.

۲۱-۳- جهت جلوگیری از ورود حشرات، آلودگی و کنترل بو در ورودی توالت باید به صورت خودکار بسته گردد.

۲۱-۴- کف سرویس بهداشتی باید از جنس سنگ، سرامیک یا موزاییک صاف بوده و دارای شیب مناسب باشد.

۲۱-۵- دیوار سرویس بهداشتی باید تا زیر سقف از جنس سنگ، سرامیک و کاشی باشد.

۲۱-۶- سقف سرویس بهداشتی باید بدون شکاف و قابل نظافت باشد.

۲۱-۷- استفاده از سقف کاذب در سرویس های بهداشتی بلامانع است.

شماره دستور عمل	۱۸۰۳۹۲۳۲	مرکز سلامت محیط و کار	بهداشت محیط
تاریخ ابلاغ		تاریخ بازنگری بعدی	
صادر از	معاون بهداشت وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی		
صفحه	۱۷	آدرس وب سایت	http://markazsalamat.behdasht.gov.ir

ماده ۲۲: پسماند

۱-۲۲- برای جمع آوری پسماندها باید زباله دان درپوش دار، زنگ نزن، قابل شستشو، قابل حمل و با حجم مناسب و تعداد کافی موجود باشد.

۲-۲۲- زباله دان باید دارای کیسه زباله بوده و در محل مناسبی قرار گرفته و زباله دان و اطراف آن همواره تمیز باشد.

ماده ۲۳: کنترل حشرات و جوندگان

۱-۲۳- به منظور کنترل حشرات و جوندگان در مراکز باید تمهیدات لازم از جمله نصب توری، پرده باد، حشره کش برقی، تهویه مطبوع، استفاده از آفت کش ها و مواد شیمیایی با توجه به شرایط مرکز در نظر گرفته شود.

۲-۲۳- باید تمام پنجره های منتهی به فضای باز مجهز به توری باشد.

۳-۲۳- در قسمت درهای ورودی می توان از جریان هوا (پرده باد) برای جلوگیری از ورود حشرات استفاده نمود.

۴-۲۳- سوراخ ها، منافذ، آب گذرها و سایر مکان هایی که احتمال دسترسی آفات را بیشتر می سازد باید کاملاً بسته شوند.

۵-۲۳- استفاده از دستگاه حشره کش برقی در محل تصفیه آب مجاز نیست

۶-۲۳- در صورتی که از دستگاه حشره کش برقی استفاده می گردد دستگا هها ی حشره کش برقی باید مجهز به تله باشند. این دستگاه ها باید بطور منظم تخلیه و تمیز گردد.

۷-۲۳- در صورتی که از روش های شیمیایی ابقایی و طعمه گذاری شیمیایی برای مبارزه با حشرات و جوندگان استفاده می گردد باید این فرایند توسط شرکت های دارای پروانه از معاونت های بهداشتی دانشگاه ها / دانشکده های علوم پزشکی انجام گردد.

۸-۲۳- هنگام استفاده از حشره کش ها و آفت کش ها و سایر مواد دورکننده حشرات باید به دستورات شرکت سازنده عمل گردد.

۹-۲۳- هنگام استفاده از آفت کش ها باید کلیه نکات ایمنی جهت جلوگیری از ایجاد آلودگی افراد، آب و سطوح رعایت گردد.

۱۰-۲۳- نگهداری سگ ها، گربه ها، پرندگان، خزندگان و سایر انواع حیوانات زنده در داخل مرکز مجاز نمی باشد.

ماده ۲۴: ایمنی

۱-۲۴- راه پله ها بدون مانع و دارای فضای مناسب و کافی برای تردد باشد.

بهداشت محیط	مرکز سلامت محیط و کار	۱۸۰۳۹۲۳۲	شماره دستور عمل
	تاریخ بازنگری بعدی		تاریخ ابلاغ
معاون بهداشت وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی			صادر از
http://markazsalamat.behdasht.gov.ir		آدرس وب سایت	صفحه
		۱۸	

۲۴-۲- کابل تجهیزات برقی سیار و نیز سیم های رابط سالم باشد و عایق سیم ها بدون ساییدگی، شکستگی و دوشاخه ها سالم باشد.

۲۴-۳- تمام وسایل الکتریکی دارای سیم ارت (اتصال به زمین) باشد و کابل تجهیزات برقی سیار و سیم های رابط دارای رابط سه شاخه برای اتصال به پریز باشد.

۲۴-۴- کپسول اطفاء حریق در مناطقی که احتمال خطر آتش سوزی وجود دارد به درستی و با ظرفیت و تعداد مناسب بر روی دیوار نصب شده و قابل دسترسی باشد.

۲۴-۵- کارکنان آگاهی لازم در خصوص نحوه استفاده از کپسول اطفاء حریق را داشته باشند.

۲۴-۶- راه پله ها مجهز به نرده یا حفاظ باشد.

۲۴-۷- کف زمین عاری از هر گونه اشیاء و موانع لغزنده (از قبیل فرش های پاره، پادری های لغزنده و امثال آن) باشد.

۲۴-۸- محل های خروج با علامت یا تابلو مشخص شده و بدون مانع باشد.

۲۴-۹- دستورعمل نحوه گزارش آتش سوزی و تماس با آتش نشانی در محل مناسب بر روی دیوار نصب شده باشد.

۲۴-۱۰- در صورت وجود اتاق استراحت، باید کاملاً از فضای تصفیه و ذخیره آب مجزا باشد.

۲۴-۱۱- استقرار تجهیزات باید به صورتی باشد که امکان تردد در بین آنها به سهولت وجود داشته باشد (حداکثر ۷۰ درصد فضای واحد تصفیه و نمک زدایی برای استقرار تجهیزات در نظر گرفته شود)

ماده ۲۵: جعبه کمک های اولیه

۲۵-۱- لوازم کمک های اولیه در یک جعبه مخصوص یا محفظه مناسب نگهداری شود و دارای برچسب مشخصات باشد.

۲۵-۲- حداقل اقلام مورد نیاز در جعبه کمک های اولیه به شرح ذیل می باشد:

- یک جفت دستکش
- چهار عدد گاز استریل
- یک رول باند
- یک پماد سوختگی
- یک عدد قیچی
- ده عدد چسب زخم
- یک پماد آنتی بیوتیکی (جنتامایسین یا تتراسایکلین)

بهداشت محیط	مرکز سلامت محیط و کار	۱۸۰۳۹۲۳۲	شماره دستور عمل
	تاریخ بازنگری بعدی		تاریخ ابلاغ
معاون بهداشت وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی			صادر از
http://markazsalamat.behdasht.gov.ir آدرس وب سایت		۱۹	صفحه

- یک ورق (۱۰ عدد) قرص مسکن (آسپرین یا استامینوفن ساده)
  - یک شیشه ماده ضد عفونی کننده (بتادین یا ساولن)
  - یک عدد صابون یا هر ماده تمیز کننده دست (ترجیحا صابون مایع)
  - مقداری پنبه
  - چند عدد سنجاق قفلی
- ۲۶-۳- در صورتی که کارکنان بطور مرتب از داروی خاصی تحت نظر پزشک استفاده می کنند می توانند یک ورق از داروهای مصرفی خود را در جعبه کمک های اولیه بگذارند.

ماده ۲۶: خود کنترلی و خود اظهاری بهداشتی

۲۶-۱- باید فرایند خود کنترلی و خود اظهاری بهداشتی توسط مدیر مالک یا متصدی بر اساس دستورعمل های ابلاغی صورت پذیرد.

ماده ۲۷: تلفن رسیدگی به شکایات

۲۷-۱- تلفن رسیدگی به شکایات (سامانه ۱۹۰) وزارت/دانشگاه/دانشکده باید در معرض دید مشتریان نصب گردد.

۲۷-۲- تلفن رسیدگی به شکایات وزارت بهداشت (سامانه ۱۹۰) همواره و در هر شرایطی بطور واضح از فاصله ۱۰ متری قابل رویت و خواندن باشند.

۲۸-۲- تعهدات بازرس در هنگام بازرسی

- ۲۸-۲-۱- بازرس موظف به ارائه کارت بازرسی به متصدی می باشد.
- ۲۸-۲-۲- بعد از اینکه بازرس بهداشت محیط از واحد صنفی بازدید نمود موظف است قبل از ترک مرکز یا امکان در مورد نواقص مشاهده شده با مالک، مدیر یا متصدی واحد صنفی در خصوص نواقص بحرانی و غیر بحرانی و تبعات قانونی آن گفتگو و به طور مناسب اطلاع رسانی نماید.
- ۲۸-۲-۳- بازرس موظف است بدون هرگونه تنش و در آرامش کامل اقدامات جایگزین و آموزش های لازم و مهلت قانونی برای رفع نواقص را به اطلاع مالک، مدیر یا متصدی برساند.

شماره دستور عمل	۱۸۰۳۹۲۳۲	مرکز سلامت محیط و کار	بهداشت محیط
تاریخ ابلاغ		تاریخ بازنگری بعدی	
صادر از	معاون بهداشت وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی		
صفحه	۲۰	آدرس وب سایت	http://markazsalamat.behdasht.gov.ir

۲۸-۲-۴- بازرسی موظف است در صورت اخذ امضا در صورتجلسات و فرم های همراه، عواقب و تبعات قانونی آن را به متصدی متذکر شود.

این دستورعمل مشتمل بر ۲۸ ماده و ۸ تبصره بوده و از تاریخ ابلاغ لازم الاجرا می باشد.

بهداشت محیط	مرکز سلامت محیط و کار	۱۸۰۳۹۲۳۲	شماره دستور عمل
	تاریخ بازنگری بعدی		تاریخ ابلاغ
معاون بهداشت وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی			صادره از
http://markazsalamat.behdasht.gov.ir	آدرس وب سایت	۲۱	صفحه

پیوست الف

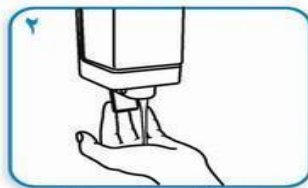
دستور عمل شستشوی دست ها

چطور دست ها را بشوئیم؟

مدت کل مراحل: ۴۰ تا ۶۰ ثانیه

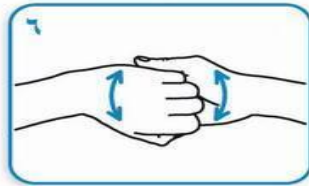
کف دست ها را به هم بمالید

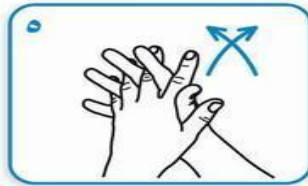
صابون کافی برای پوشاندن سطح دستها بردارید

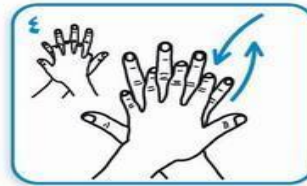
دستها را با آب خیس کنید

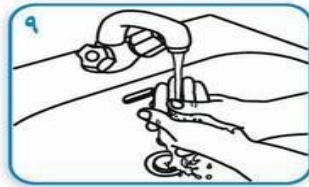
پشت انگشت ها را داخل کف دستها ببرید تا در هم قفل شوند

مالیدن کف دستها با انگشت های درهم

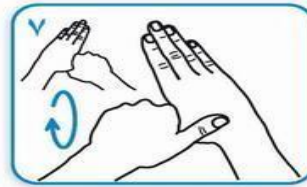
کف دست راست بر پشت دست چپ با انگشت های درهم و بالعکس

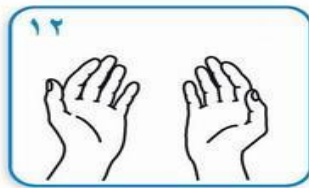
دستها را با آب شستشو دهید

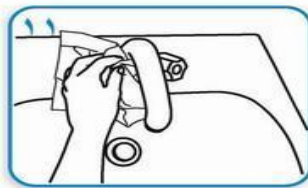
مالش های مدور و رفت و برگشتی با انگشتان بسته یک دست روی کف دست دیگر و بالعکس

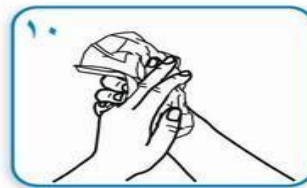
مالش گردشی شست یک دست در داخل کف دست دیگر و بالعکس

اکنون دستهای شما کاملا تمیز و مطمئن هستند

از همان دستمال برای تمیز کردن شیر آب استفاده کنید

با یک دستمال حوله ای بطور کامل خشک کنید

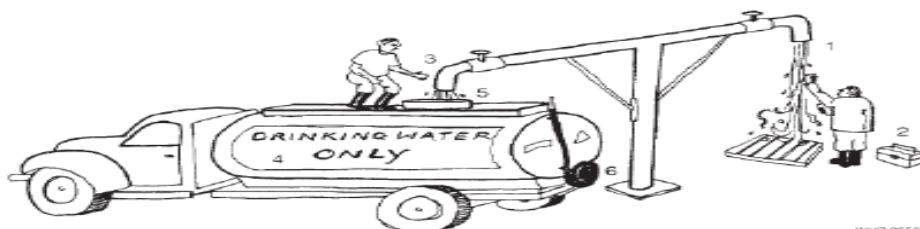
بهداشت محیط	مرکز سلامت محیط و کار	۱۸۰۳۹۲۳۲	شماره دستور عمل
	تاریخ بازنگری بعدی		تاریخ ابلاغ
معاون بهداشت وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی			صادر از
http://markazsalamat.behdasht.gov.ir	آدرس وب سایت	۲۲	صفحه

پیوست ب

دستور عمل شستشوی دست ها

دستور العمل صدور مجوز بهداشتی تانکرهای حمل آب

۱. تانکر باید از جنس مقاوم، ضد زنگ، (Food grade) باشد
۲. شلنگ های مورد استفاده برای آب باید (Food grade) باشند. همچنین لازم است به منظور جلوگیری از ورود و انتقال آلودگی شلنگ های مورد استفاده دارای درپوش باشند.
۳. تانکر باید دارای دریچه مناسب برای شستشو و تمیز سازی با درب مناسب و قفل باشد
۴. تانکر باید دارای دریچه بارگیری مجهز به سرپوش باشد.
۵. تانکر باید دارای شیر تخلیه در پایین ترین نقطه مخزن باشد.
۶. تانکر آب نباید برای انتقال دیگر مایعات به جز آب آشامیدنی مورد استفاده قرار گیرد.
۷. راننده تانکر توزیع آب ملزم به دارا بودن کارت بهداشت و گواهینامه دوره آموزشی اصناف می باشند.

بهداشت محیط	مرکز سلامت محیط و کار	۱۸۰۳۹۲۳۲	شماره دستور عمل
	تاریخ بازنگری بعدی		تاریخ ابلاغ
معاون بهداشت وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی			صادر از
http://markazsalamat.behdasht.gov.ir	آدرس وب سایت	۲۳	صفحه